

1. Introducció

Els aprofitaments forestals no fustaners poden contribuir a reactivar parcialment la rendibilitat econòmica dels boscos, al poder proporcionar un valor de mercat interessant i en alguns casos un valor socioeconòmic associat al turisme que generen, addicionalment al valor social atorgat. En aquest sentit, la producció de fongs comestibles constitueix una important riquesa forestal que, en molts casos, pot superar a l'obtinguda per la fusta.

No obstant, existeix una gran incertesa de com s'ha de gestionar el recurs micològic degut a diversos factors: per una banda al propi producte, elevada variabilitat en la producció anual lligada a les condicions climatològiques, els bolets no s'acumulen al bosc degut al seu caràcter efímer -al contrari del que passa amb la fusta-, i existeix un desconeixement de la influència de les pràctiques silvícoles sobre la regeneració dels bolets, a més d'una manca de transparència del mercat. Per altra banda Catalunya és una societat industrial i urbana aliena al coneixement del funcionament del bosc, però amb molta tradició en la recol·lecció.

Els avenços científics dels últims anys permeten enriquir els models silvícoles responen a dues necessitats prioritàries del context: una necessitat lligada a la gestió del recurs micològic i una altra lligada a la gestió forestal.

2. Marc legal

En general dins de la UE existeix una preocupació per la viabilitat econòmica dels boscos

2.1 Legislació estatal

La normativa es clara i assigna al propietari el dret a l'aprofitament. Per tant és lògic que les rendes recaiguin en el món rural.

- **Constitució Espanyola:** dret de gaudi d'un medi ambient adequat per tothom i el deure de conservar-lo (article 45.1); dret de propietat i la funció social (article 33).

- **Codi civil espanyol:** dret de propietat "el propietario de un terreno es dueño de su superficie y de lo que está debajo de ella, y puede hacer en él obras, plantaciones y excavaciones que le convengan, salvo las servidumbres, y con sujeción a lo dispuesto en las leyes sobre minas y aguas y en los reglamentos de policía"(article 350); els fruits naturals com les produccions espontànies de la terra corresponen al propietari (article 354 i 355).

- **Llei 43/2003, de 21 de novembre, de forests:** els aprofitaments micològics tenen caràcter d'aprofitaments forestals (article 6); “el titular del monte será en todos los casos el propietario de los recursos forestales producidos en su monte, incluidos los frutos espontáneos, y tendrá derecho a su aprovechamiento conforme a lo establecido en esta ley y en la normativa autonómica” (article 36.1).

Actualment no hi ha regulació específica a nivell nacional dels aprofitaments micològics. Per solucionar aquest problema, algunes comunitats autònomes han desenvolupat una normativa autonòmica amb incidència en la regulació dels aprofitaments micològics, com són els casos d'Aragó, Castella i Lleó, Comunitat Valenciana, La Rioja, Navarra i País Basc.

2.2 Legislació autonòmica

A diferència d'altres comunitats autònomes, Catalunya no disposa de normativa específica per la recollida de bolets als espais forestals.

La regulació dels aprofitaments forestals es regeix per la **Llei 6/1988, de 30 de març, forestal de Catalunya:** “els aprofitaments forestals s'han de fer segons els principis de persistència, conservació i millora de les masses forestals” (article 46); el DAAM pot regular l'aprofitament de fruits, resines, plantes aromàtiques i medicinals, bolets, productes apícoles i de la resta de productes propis dels espais forestals (article 49.1); els aprofitaments micològics poden “ser sotmesos a llicència si poden malmetre l'equilibri de l'ecosistema forestal o la persistència de les espècies, si sobrepassen les quantitats fixades pel departament” (article 49.2).

Per contra, Catalunya disposa de normativa específica per la recollida de tòfona als espais forestals:

- ORDRE de 15 de juliol de 1991, de regulació del sector tofoner.
- ORDRE de 9 d'agost de 1994, per la qual es modifica l'Ordre de 15 de juliol de 1991, de regulació del sector tofoner.

Altra normativa sectorial associada:

- Normativa dels espais naturals protegits.
- Normativa dels camins rurals i al dret d'accés (servituds).
- Normativa sobre l'accés motoritzat al medi natural.
- PORFS i Plans d'Ordenació Recursos Naturals.

També hi ha algunes experiències de regulació a escala local. Alguns municipis com Esterri de Cardos o Alins han desenvolupat normativa pròpia per a regular els aprofitaments micològics en finques de la seva titularitat.

Recordeu que existeix unes condicions sanitàries per a la comercialització de bolets per ús alimentari, d'acord amb el Reial Decret 30/2009, on hi ha un llistat d'espècies comestibles, normes de qualitat

3. Antecedents

A continuació s'exposen algunes de les actuacions relacionades amb la recol·lecció de bolets que s'ha desenvolupat i donat suport des de la DGMN en els darrers anys.

3.1 Estudis i projectes

3.1.1 Quantificació de la producció i diversitat de bolets a Catalunya des de 2010 (Encarregat al CTFC)

Els objectius d'aquest estudi són:

- Quantificar la productivitat i la diversitat micològica a Catalunya en els boscos de pi roig, pinassa, pi blanc, pi pinastre i alzina al 2011.
- Actualitzar la base de dades de productivitat micològica (xarxa de parcel·les permanents distribuïdes pels boscos catalans) de la qual conta el CTFC des de l'any 1995.
- Seguiment micològic i manteniment dels dispositius de les actuacions mico-silvícoles realitzades durant el 2009 en pinedes de pi pinastre al PNIN de Poblet.
- Desenvolupar noves eines per a integrar la productivitat micològica de les pinedes de pi roig, pinassa, pi blanc, pi pinastre i alzina en la gestió forestal tradicional.
- Difusió de resultats.

3.1.2 Projecte Micosylva+ (Interreg SUDOE) (continuació projecte Micosylva)

3.2 Planificació

El Pla general de política forestal (actualment en procés d'aprovació) remarca en la seva introducció la necessitat "de cercar, els mecanismes que permetin compatibilitzar l'ús social dels terrenys forestals amb el seu manteniment i rendibilitat a mans privades". D'aquesta afirmació es desprèn la necessitat de prestar suport a la propietat privada per tal que vegi compensats els seus esforços de gestió que, a la vegada, fan possible les externalitats positives que els boscos generen a la societat. I, entre les actuacions que el PGPF inclou, si troba la de regular la recollida i comercialització de bolets, amb l'establiment d'una llicència per l'aprofitament comercial i formules per obtenir ingressos directes per a la propietat forestal.

3.3 Difusió

Degut a la manca de regulació s'ha fet difusió mitjançant tríptics, Internet... de consells generals per als usuaris del bosc i consells específics per la recollida de bolets. Alguns es relacionen a continuació:

- Contingut del web del Departament i del portal del Gencat

<http://mediambient.gencat.cat/cat/elmedi/natura/gestioforestal/aprof/bolets.jsp>

<http://www.gencat.cat/especial/bolets/cat/index.htm>

<http://www20.gencat.cat/portal/site/DAR/menuitem.3645c709047c363053b88e10b031e1a0/?vgnextoid=1178ffb2dc203310VgnVCM2000009b0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=1178ffb2dc203310VgnVCM2000009b0c1e0aRCRD&vgnnextfmt=default>

Aquestes pàgines disposen d'informació sobre bolets: que són, com collir-los, consells per prevenir accidents, com protegir l'entorn natural. A més inclou una llista dels bolets comestibles.

- Fitxes de butxaca de bolets

<http://www.mediambient.gencat.cat/cat/elmedi/natura/gestioforestal/doc/aprof/productes/bolets.pdf>

La DGMN ha editat unes fitxes de butxaca anomenades "*Bolets. Consells per gaudir-ne*" amb l'objecte de divulgar i conscienciar a la societat en la recol·lecció de bolets juntament amb recomanacions per la protecció de l'entorn natural i accés i comportament al bosc. A banda

d'indicar les 9 espècies més importants a nivell de producció i recollida, així com la seva toxicitat o no. Dóna consells sobre com collir-los, com respectar l'entorn natural i com evitar accidents.

L'any 2007 es van editar 15.500 exemplars i es van esgotar.

L'any 2008 es van editar 19000 exemplars més.

Aquestes s'han anat distribuint pels serveis territorials, escoles verdes principalment i allí on s'han anat sol·licitant com ara els punts d'informació dels Parcs Naturals que tenen una gran aflluència de boletaires, les oficines comarcals , així com alguns ajuntaments i consells comarcals.

- Desenvolupament de recursos didàctics específics per escoles (nivell ESO)

- Material pel professorat

<http://mediambient.gencat.net/cat/ciutadans/educacioambiental/recursosed/escolar/Elsbolets.jsp?ComponentID=70949&SourcePageID=37751#1>

- Un joc d'ordinador

<http://mediambient.gencat.net/cat/ciutadans/educacioambiental/recursosed/escolar/Elsbolets-jocperaordinador.jsp?ComponentID=70951&SourcePageID=37751#1>

Línies d'actuació pel futur

Les línies d'actuació pels propers anys tenint en compte les accions contemplades en el PGPF i accions que estan duent a terme altres CCAA , i d'acord amb els factors esmentats a la introducció, tot considerant la gran diversitat de boscos a Catalunya, junt amb un règim de titularitat majoritàriament de caràcter privat (75 %) amb una distribució desigual al territori i de grandària reduïda . Activitat per a la qual, les despeses necessàries de control i vigilància són de difícil d'avaluar, però en tot cas elevades pel gran nombre de possibles interessats. Tot això , ha fet que fins ara no s'hagi vist prou madura una proposta de fàcil aplicabilitat per tal d'iniciar una normativa de regulació general, si prèviament no hi ha una conscienciació en les zones urbanes, i tot i haver coneixements sobre el tema , encara en falta.

- **Suport a iniciatives** amb l'objectiu d'aprofitament i conservació ordenada dels recursos micològics, amb normes regulació dels aprofitaments (normes de recol·lecció, conservació de micelis, transport, mides mínimes per espècie o grup d'espècie,...), permisos i límits de recollida. Proves per recollir experiències.

Foment de l'associacionisme per tal de millorar la comercialització i simplificar la gestió, acords entre associacions de propietaris i recol·lectors ,–

Difondre el valor dels productes secundaris del bosc i els beneficis del seu aprofitament

Aspectes **formatius i/o divulgatius** i incorporant bones pràctiques sobre l'ús , accés i el comportament al medi natural.

En resum, avançar per actualitzar el marc legal de forma general en relació als productes secundaris amb interès econòmic.

- **Quantificació de la producció de bolets**, amb la implicació dels recol·lectors de bolets: Mitjançant la realització d'inventaris de bolets presents als boscos, inventaris i caracterització de masses forestals productores.
- **R+D+I** en tècniques de conreu i en gestió de boscos (silvicultura) per maximitzar la producció de bolets. Desenvolupament models de plans d'ordenació orientats a potenciar els recursos micològics. més productius, establir l'edat de l'arbres, torns, composició florística ideal. Estudis de potencials socioeconòmics. Caracterització silvícola i ecològica de les principals espècies
- **Establir espais de participació** sectorial formats per representats de: , recol·lectors , consumidors (restauració) , intermediaris, indústria conservera, propietaris , dins de figures ja creades , taula intersectorial forestal

- **Dinamització del sector forestal productiu i creació d'ocupació.** Cal afavorir la posada en valor dels productes forestals com a eina per al desenvolupament socioeconòmic del territori.